

ОПРЕДЕЛЕНИЕ

№ 223

гр. Бл. , 23.02.2021 г.

ОКРЪЖЕН СЪД – Бл., ПЪРВИ ВЪЗЗИВЕН ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ в
закрито заседание на двадесет и трети февруари, през две хиляди двадесет и
първа година в следния състав:

Председател:	Катя Бельова
Членове:	Лилия Масева Анета Илинска

като разглежда докладваното от Лилия Масева Въззивно частно гражданско
дело № 20211200500031 по описа за 2021 година

Производството е по чл. 274, ал.1, т.1 ГПК.

Образувано е по частна жалба, подадена от М. С. Г., ЕГН *****, с адрес: с.Б.,общ.Д.,
чрез адв. П.П., насочена против Определение№909869/18.12.20 г., постановено по гр.д.
№2670/20 г. по описа на РС – гр.Бл..

С атакуваното определение в прекратено първоинстанционното дело, поради
недопустимост на иска.

В жалбата са изложени оплаквания за незаконосъобразност. Жалбоподателката поддържа, че
воденото от нея дело е на основание чл. 318, ал.1, предл.4 ГПК – за нищожност на брак,
сключен на 20.05.2018г. между починалата й дъщеря Г.Е.И. и ответника Н. А. Д..

Моли се да бъде отменено обжалваното определение, като постановено в нарушение на
съдопроизводствените правила, а делото да бъде върнато за ново разглеждане от друг състав
на първостепенния съд.

В срока по чл. 276, ал.1 ГПК не е подаден писмен отговор на частната жалба.

Съдът, като прецени оплакванията в жалбата във връзка със становищата на страните и
данните по делото, приема следното:

Като подадена в законовия срок, от надлежна страна, против съдебен акт, подлежащ на
въззивен контрол, частната жалба е процесуално допустима. Разгледана по същество жалбата
е неоснователна по следните съображения:

Производството пред първоинстанционният съд е образувано въз основа на искова молба с
вх. № 905564/17.12.2020г., подадена от М. С. Г., ЕГН *****, със съдебен адрес: гр. Бл.,
ул. „Т.А.“ № 43а, ет. 2, чрез адв. П.П. против Н. А. Д., с адрес: гр. Д., ул. Св.Ив.Р. № 117, бл.
10, ет. 1, ап. 3, за установяване на несъществуването на брака, сключен на 20.05.2018г.
между починалата й дъщеря Г.Е.И. и ответника Н. А. Д..

За да обоснове правния си интерес от предявения от нея иск за несъществуването на брака,
жалбоподателката е изложила, че била наследник на 1/2 ид.ч. от наследството на дъщеря й

Г.Е.И. /починала на 15.09.2018г./. Сочи, че на 20.05.2018г. в гр. Бл. Гергана Иванова сключила граждански брак с ответника Н. А. Д.. Излага твърдения, че сключеният между починалата ѝ дъщеря и ответника брак бил нищожен, тъй като нямало взаимно, свободно и изрично съгласие на дъщеря ѝ Г.Е.И., същата страдала от заболяване, актът за брак не бил подписан от дъщеря ѝ, бракът не бил сключен на публично място.

За да постанови обжалваното определение, първоинстанционният съд е приел, че искът е недопустим-ищцата не е активно легитимирана да предяви иск за установяване на несъществуването на брака.

С оглед на изложените от ищцата в исковата молба обстоятелства може да се приеме, че интересът ѝ от този иск е свързан с установяване на кръга от наследниците по отношение на имота, предмет на висящо дело за делба, образуван в РС-гр.Д..

Поначало липсва правен интерес от установяване на права и правоотношения към минал момент, доколкото интересът на страните винаги е да решат спора, съществуващ към момента между тях. Именно поради това в случаите, когато е допустимо да съществува иск за установяване на права към минал момент, това е указано в закона, като е предвидена изрична възможност за предявяване на съответния иск (напр. при иска по чл. 14, ал. 4 ЗСПЗЗ). В случая от изложеното в исковата молба е видно, че интересът на ищцата е не от установяване дали наследодателите на страните по делото са били в брак към минал момент, а да установи кои са наследниците на имота, по отношение на който се води дело за делба към настоящия момент.

Липсата на интерес от предявения иск следва и от това, че дори и да се установи, че между двете лица не е съществувал брак, това не означава непременно, че ответника не е също наследник на наследодателката на ищцата, тъй като е възможно например тя да е оставила завещание. Именно поради това интересът на страните е от установяване на отношенията между тях към настоящия момент, т.е. установяване на кръга на наследниците, а не на наличието или липсата на брак между техните наследодатели. Подобно установяване може да стане в самостоятелен иск за наследство, но то поначало е и предмет на делото за делба, което е висящо между страните.

Отделно от съображенията за липса на правен интерес от предявяването на иска, следва да се посочи, че искът за съществуване или несъществуване на брачна връзка между две лица поначало е брачен иск (чл. 318 ГПК). Поради спецификата на семейните отношения и строго личния им характер обаче законът е ограничил лицата, които могат да предявяват брачни искове - това поначало са само страните по брачното правоотношение. Така иск за развод може да се предяви само от някой от съпрузите (чл. 49, ал. 1 СК), а единствено ако такъв иск е предявен приживе, делото може да се продължи от наследниците като установителен иск (чл. 327 ГПК). Иск за унищожаване на брака може отново да се предяви само от съпрузите, а в някои случаи и от прокурора, а в случая на двубрачие и от съпруга от предходния брак (чл. 47, ал. 1 СК), като и тук чл. 47, ал. 3 СК предвижда, че след смъртта на съпруга в двубрачие, само другият съпруг, включително и от предходния брак, или прокурорът могат да предявят иск за установяване на наличието на основанието за унищожаване, но не и наследниците на страните. Те биха могли само да продължат вече започнатия от някой от

съпрузите процес съгласно чл. 327 ГПК, но не и да го инициират. Същата логика е приложима и при иска за съществуване или несъществуване на брачната връзка - той може да се предяви само от страна по тази връзка срещу другата страна, но не и от наследниците на страната по брачното правоотношение или срещу нейните наследници (така решение № 3084/1978 г. на II г.о. на ВС).

Унищожаемостта на брака може да бъде предявена само по исков ред, приживе на съпрузите и е предмет на специалния иск по чл. 47 СК. В този текст от СК изрично е уреден кръга на лицата, които имат право да искат унищожаване на брака, сред които наследниците не са. Наследниците могат само да продължат процеса по вече предявен иск, какъвто настоящият случай не е. Поради това първоинстанционният съд правилно е прекратил делото поради липса на активна легитимация, която е абсолютна процесуална предпоставка за допустимостта на иска.

Неоснователно е твърдението на жалбоподателката, че предявеният иск е по чл. 318 ГПК за установяване съществуването или несъществуването на брака, тъй като не са изложени обстоятелства сочещи за нищожност на брака и първоинстанционният съд правилно е определил предявеният иск като такъв по чл. 47 СК.

В петитума на исковата молба е формулирано искане да бъде признато за установено, че сключеният на 20.05.2018 г. брак не съществува. Дори да се приеме, че действително не е предявен иск по чл. 47 от СК за унищожаване на брака, а такъв за прогласяване на неговата нищожност, то същият отново е недопустим.

В мотивите към Определение № 132 от 27.07.2000 г. по ч. гр. д. № 77/2000 г. на ВКС, II г. о. се приема, че "има иски за установяване съществуването или несъществуването на брак, както и иск за прогласяване нищожността на брак /напр. поради липса на форма/, който е един от възможните иски за установяване несъществуването на брака /нищожният брак не поражда последици, т. е. не съществува/". В същото определение се приема, че бракът може да бъде нищожен на предвидено в гражданските закони основание, доколкото няма особена разпоредба в СК, която предвижда друга форма на недействителност /напр. унищожаемост/ или правната ирелевантност на съответния порок /напр. противоречие с някои разпоредби на закона/.

Допустимостта на иска за нищожност на граждански брак не означава обаче, че той може да бъде предявен от което и да било лице, което евентуално би могло да черпи някакви ползи от решението. Искът за съществуване или несъществуване на брачна връзка между две лица поначало е брачен иск, като това следва от разпоредбата на чл. 318 ГПК, уреждаща именно брачните иски, между които и исковете за съществуването или несъществуването на брак между страните. Брачен иск може да се предяви само от съпрузите, а в някои случаи и от прокурора. Това ясно личи от текстовете на чл. 327, чл. 328 и чл. 329 от ГПК, в които като страни по брачните иски се сочат изрично и само съпрузите. Наследниците- и то само низходящите и родителите- могат само да продължат вече заведено дело по брачен иск при наличието на определени предпоставки, но не могат да инициират завеждането на такова дело. Несъмнено, когато някой от съпрузите или и двамата са починали, обстоятелството, дали между тях е бил сключен граждански брак, е определящо, както и в настоящия случай,

относно кръга на наследниците.

Щом като съпрузите са починали и гражданският брак е прекратен на основание чл. 44, т. 1 от СК, нищожността му може да бъде установена само към минал момент, а искове за установяване съществуването или несъществуването на едно правно отношение към минал момент е допустим само в изрично предвидените в закона случаи. Ето защо, когато единият или двамата съпрузи са починали, въпросът относно действителността на брака им може да бъде разрешен само инцидентно в производство, имащо за предмет претендиране от определени лица наследствени права по линия на бившите съпрузи, когато съдът е сезиран с този въпрос като довод в исковата молба или чрез възражение от ответника. Ето защо, настоящият състав на съда намира, че обжалваното определение следва да бъде потвърдено.

Водим от изложеното, Окръжен съд – гр. Бл.

ОПРЕДЕЛИ:

ОСТАВЯ БЕЗ УВАЖЕНИЕ частна жалба, подадена от М. С. Г., ЕГН *****, с адрес: с.Б., общ.Д., чрез адв. П.П., насочена против Определение №909869/18.12.20 г., постановено по гр.д. №2670/20 г. по описа на РС – гр.Бл..

ОПРЕДЕЛЕНИЕТО подлежи на касационно обжалване с частна жалба пред ВКС в едноседмичен срок от съобщаването му.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____